

Gladsaxe Trafiksikkerhedsby

– nye metoder i trafiksikkerhedsarbejdet

Gladsaxe er udpeget til årets trafiksikkerhedsby 2011 sammen med Herning. Projektet omfatter investeringer i trafiksikkerhedsfremmende tiltag – såvel fysiske tiltag og metodeudvikling – for i alt 13 mio. kr. over de næste tre år.

Projektet vil omfatte en række gennemprøvede tiltag samt udvikling og afprøvning af nye typer tiltag. I arbejdet inddrages et panel af eksterne eksperter for at sikre, at nyeste viden og idéer tages med. Endvidere vil et tværfagligt internt netværk sikre, at trafiksikkerhedsarbejdet bliver implementeret bredt i kommunens forvaltninger.

Den forventede effekt er en reduktion af tilskadekomne på mere end 20% i ét ryk.

Baggrund

Gladsaxe Kommune har gennem mange år haft succes med arbejdet for at nedbringe antallet af uheld og tilskadekomne. Det er sket gennem løbende handlingsplaner og ikke mindst en lang række fysiske projekter suppleret med holdningsbearbejdende tiltag.

Der er dog stadig stort behov for øget trafiksikkerhed i kommunen, ikke mindst på grund af kommunens overtagelse af amtsveje i 2007. Således sker ca. 50 % af alle uheld og alle tilskadekomster på disse veje. Enkelte "gamle" kommuneveje omfatter også særligt uheldsbelastede steder, hvor der er behov for specifikke forbedringer.

Næste skridt er udviklingen af Gladsaxe Trafiksikkerhedsby – et 3-årigt projekt, hvor der investeres i alt 13 mio. kr. De 10 mio. kr. finansieres af den statslige pulje til trafiksikkerhedsbyer.

Formål

Gladsaxe Kommune har som overordnet mål at udføre det mest helhedsorienterede og effektive trafiksikkerhedsarbejde i Danmark samt udvikle nye metoder i trafiksikkerhedsarbejdet. Den konkrete målsætning er at nedbringe antallet af tilskadekomne med 40% fra 2005 til 2012, svarende til den nationale målsætning.

Som en del af projektet bliver kommunens trafiksikkerhedsplan og målsætning for trafiksikkerheden opdateret i 2013. Herefter har kommunen til hensigt at nedbringe antallet af tilskadekomne yderligere.

Målene skal nås ved hjælp af en række gennemprøvede tiltag, hvor effekten er kendt, samt ved hjælp af nye innovative tiltag. Kommunen har gode erfaringer med dette – ikke mindst gennem afprøvningen af hastighedszoner med 40 km/t, som Gladsaxe Kommune var den første i Danmark til at indføre.

Hastighedszoner i Gladsaxe

Gladsaxe var landets første kommune, der indførte hastighedszoner med 40 km/t.

I årene 1996-2000 indførte kommunen hastighedszoner i alle boligområder og i 2010 er zonerne suppleret med ekstra bump.

Zonerne har medført en reduktion af personskadeuheldene med 67%.

Hastighedszoner blev oprindeligt indført som forsøg og krævede dispensation fra Vejdirektoratet. Blandt andet takket være de gode erfaringer fra Gladsaxe Kommune indgår tiltaget nu på lige fod med andre trafiksikkerhedstiltag i vejreglerne.

Kommunen ønsker at udvikle et samlet koncept for arbejdet med trafiksikkerhed, som landets andre kommuner kan lade sig inspirere af. Ligesom med hastighedszonerne er målsætningen at skabe en ambitiøs "Gladsaxe-model", hvor kernen er de fysiske tiltag men med et samlet konceptuelt projekt med solide organisatoriske og holdningsbearbejdende tiltag, med henblik på at opnå den bedste effekt af det samlede trafiksikkerhedsarbejde.

Overordnet koncept og organisation

Det overordnede koncept for Gladsaxe Trafiksikkerhedsby er:

- Ombygning af kryds og strækninger
- Implementering af massetiltag
- Udvikling og afprøvning af nye tiltag, herunder nye metoder til udpegning af lokaliteter og indsatsområder
- Supplering med holdningsbearbejdende tiltag
- Evaluering og videndeling, primært inden for vejsektoren

Et særligt fokus i arbejdet vil være rettet mod cyklistuheld, herunder højresvingsuheld, da disse udgør en betydelig del af det samlede antal uheld og tilskadekomne. Det gøres dels gennem velkendte midler, fx tilbagetrukne stopstreger og blå cykelfelter, og dels gennem nye tiltag, fx ITS og en ny form for afmærkning. Endvidere vil en del af holdningsbearbejdningen være rettet mod cykeltrafikken.

Organisationen er vist på næste side.

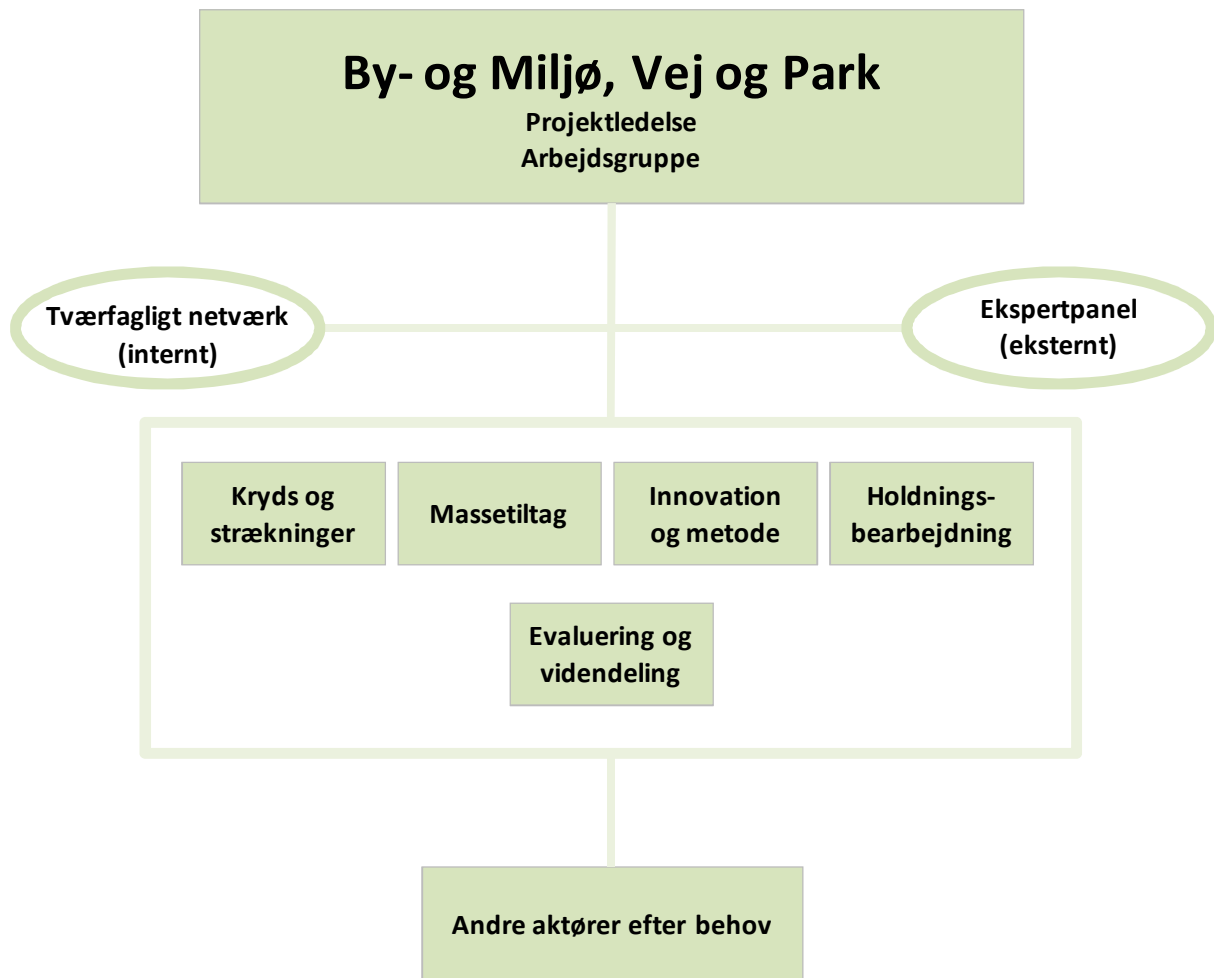
Ombygning af kryds og strækninger

En vigtig del af Gladsaxe Trafiksikkerhedsby er at sætte ind med specifikke fysiske ombygninger på steder, hvor der kan forventes en reduktion i uheld og tilskadekomne. Disse steder er udpeget med udgangspunkt i de politiregistrerede uheld.

Ombygning af kryds og strækninger omfatter blandt andet:

- Bundne venstresving på de større veje
- Tiltag til forbedring af cyklisters sikkerhed i kryds
- Signalteknik

På de udpegede steder vil Gladsaxe Kommune primært implementere projekter baseret på kendt viden.

Organisation. Projektet forankres i Vej og Park. Det interne og eksterne netværk giver supplerende viden til Vej og Park, ligesom netværkene medvirker til at udbrede den viden, som projektet genererer. Konsulenter inddrages efter behov til afgrænsende delopgaver.

Implementering af massetiltag

Udvalgte massetiltag udføres både på steder med uheldsforekomster og på steder, hvor det vurderes, at vejgeometrien kan gøres mere sikker. Tiltagene vil dels påvirke uheldsbilledet lokalt og dels medvirke til at gøre indsatsen genkendelig for borgerne, fordi ensartede tiltag går igen flere steder.

Massetiltagene er blandt andet:

- Forbedret afmærkning
- Elektroniske fartvisere
- Rækværk ved fodgængerfelter
- Sanering af faste genstande

Det forventes at ville medføre en afprøvning af en række virkemidler fra Vejdirektoratets Effektkatalog.

Afprøvning af nye tiltag, herunder metodeudvikling

På steder, hvor den kendte viden ikke slår til – men hvor der er behov for forbedret trafiksikkerhed – vil Gladsaxe Kommune afprøve nye fysiske tiltag. Kommunen vil kun indføre sådanne tiltag på steder, hvor en forudgående vurdering har sandsynliggjort en positiv effekt på trafiksikkerheden. I denne forudgående vurdering vil Gladsaxe Kommune inddrage vurderinger fra det nedsatte ekspertpanel.

Tiltagene, som ikke alle er færdigudviklet er blandt andet:

- Ny afmærkning i vigepligtskryds, der retter opmærksomheden på cyklister ved højresving
- ITS ved signaler, hvor belysning i stien (rettet mod bilisterne) tændes, når cyklister kører frem mod signalet
- ITS ved fritliggende fodgængerfelter, der advarer fodgængere om biler, der kører hurtigere end det tilladte (og derfor ikke nødvendigvis når at standse)
- Afprøvning af nye metoder til udpegning, fx trafiksikkerhedsinspektion i en stor del af byen, selvrapportering af uheld og næsten-uheld via internettet samt udpegning af uhensigtsmæssig vejgeometri ifølge særlige aktører
- Nye kampagner

Som en del af de nye tiltag ønsker Gladsaxe Kommune at udvikle nye idéer i samarbejde med rådgivere, ligesom der bygges videre på foreliggende erfaringer fra ind- og udland.

Holdningsbearbejdning

Udover landsdækkende kampagner udvikler kommunen selv adfærdspåvirkende tiltag. Seneste eksempel er en kampagne for brug af cykelhjem, hvor kommunen har ydet tilskud til borgernes indkøb af cykelhjem og cykelhandlerne har ageret som ambassadører for trafiksikkerheden. Tiltaget er endnu ikke færdigevalueret, men i den første kampagneperiode købte kommunens borgere 1.400 hjelme. Denne kampagne er allerede videreført som en del af projektet.

Herudover ønsker kommunen at udvikle yderligere kampagner, således at alle relevante målgrupper rammes. Det tilsigtes, at kampagnerne udvikles i samarbejde med relevante lokale aktører, da dette vurderes at øge effekten og forankringen af budskabet. Temaer for holdningsbearbejdende tiltag er blandt andet:

- Trafikken ved skolerne
 - samarbejde med skolerne om udarbejdelse af trafikpolitik
- Seniorers brug af cykelhjem og påvirkning af familie
 - samarbejde med Seniorrådet
- Cyklisters adfærd og egen risikovurdering
 - samarbejde med Dansk Cyklist Forbund
- Spritkørsel
 - Samarbejde med byens restauranter og værtshuse

Evaluering, videndeling og markedsføring

Udover de gængse evalueringsmetoder vil de innovative tiltag gennemgå en uddybende særskilt evaluering. Resultaterne præsenteres i en evalueringsrapport, som vil være tilgængelig for alle. Herudover offentliggøres resultaterne gennem artikler og indlæg på konferencer samt i de trafiksikkerhedsnetværk, som Gladsaxe Kommune deltager i.

Kommunen vil afholde et seminar for interesserede kommuner, hvor relevante projekter besigtiges og drøftes, ligesom kommunens erfaringer præsenteres.

I kraft af det tværfaglige netværk, som dannes i Gladsaxe Kommune, vil andre sektorer også have mulighed for at videndele med tilsvarende sektorer i andre kommuner – det vil sige uden for "trafikbranchen".

Som en særskilt del af videndelingen vil Gladsaxe Kommune gennemføre en markedsføring af Gladsaxe Trafiksikkerhedsby, som målrettes mod kommunens borgere. Formålet er at gøre borgerne opmærksomme på kommunens indsats og appellere til, at borgerne tager ansvar for trafiksikkerhed og bliver ambassadører for denne.

Der vil blive oprettet et særligt subdomæne på Gladsaxe Kommunes hjemmeside hvor der kontinuerligt bliver informeret om planer og seneste status for aktiviteter.

Eksternt ekspertpanel

Indsatsen samles i Gladsaxe Kommune, Vej- og Parkafdelingen. Herudover udpeges et eksternt ekspertpanel, som løbende inddrages til sparring og kvalitetssikring. Gennem ekspertpanelet er det kommunens ønske at forankre den viden, som Gladsaxe Trafiksikkerhedsby genererer, både på videns- og brugerniveau. Derfor vil kommunen både invitere repræsentanter fra forskningsverdenen og den kommunale verden samt Vejcenter Hovedstaden. Endvidere er det hensigten at trække på den foreliggende viden.

Ekspertpanelet har to hovedformål:

- Det sikres, at nyeste viden om trafiksikkerhed inddrages i Gladsaxe Trafiksikkerhedsby
- Erfaringerne fra projektet udbredes hurtigt på både forsknings- og brugerniveau

Gladsaxe Kommune ønsker løbende sparring med aktører på både forsknings- og brugerniveau. Det sikrer, at den nyeste viden om trafiksikkerhed bliver inddraget, ligesom praktiske erfaringer og vurderinger på brugerniveau bliver taget i betragtning.

Det er hensigten, at ekspertpanelet skal inddrages løbende, når der er behov for det. Inddragelsen kan fx ske gennem:

- Workshops og møder på fastlagte tidspunkter – fx ved opstart og idégenerering samt ved vurdering af konkrete innovative tiltag og ved evalueringer
- Løbende dialog og kvalitetssikring med udvalgte aktører fra panelet – fx uddybende drøftelse af konkrete tiltag, som én af aktørerne har et særligt kendskab til
- Kommentering af udvalgt skriftligt materiale, som udarbejdes af Gladsaxe Kommune
- Input til efterfølgende revidering af kommunens Trafiksikkerhedsplan gældende fra 2014.

Internt tværfagligt netværk

I Gladsaxe Kommune indgår reduktion af trafikuheld også som en del af den kommunale sundhedspolitik. Årsagen er at kommunen generelt får sundere borgere, når det gøres mere sikkert at cykle og gå. Tilsvarende indgår trafikundervisning og trafikpolitik i skolernes arbejdsopgaver. Der er dog behov for en yderligere koordination og vidensdeling mellem de forskellige kommunale aktører. Derfor skabes et særligt tværfagligt netværk med basis i projektet Gladsaxe Trafiksikkerhedsby, som kan give synergi.

Konkret vil første skridt være et tværfagligt netværk, som løbende drøfter trafiksikkerhedstiltag. Det sikrer, at alle parter er orienteret, og at parterne "låner" og viderebearbejder hinandens idéer og tiltag.

Der forventes to årlige møder i det interne netværk.

Direkte effekter

De forventede direkte effekter er vist i nedenstående skema.

	Registrerede uheld	Forventet reduktion	Registrerede tilskadekomne	Forventet reduktion
Specifikke kryds	213	64	72	22
Specifikke strækninger	376	56	131	20
Massetiltag på øvrige steder	1.093 *	55	368 *	30
Innovation og metode	-	-	-	-
Holdningsbearbejdning	1.093	55	368	18
I alt	-	230	-	90

*Skønnede forventede effekter over 10 år. * Massetiltag implementeres i dette projekt på en række udvalgte lokaliteter og adresseres dermed ikke alle uheld og tilskadekomne i første omgang. Efter projektet forventes yderligere massetiltag implementeret. Effekten af innovative tiltag og metodeudvikling er ikke estimeret på nuværende tidspunkt.*

Afledte effekter

Udover den direkte effekt som følge af de fysiske ombygninger forventer Gladsaxe Kommune en yderligere afledt effekt. Det skyldes, at den massive indsats med ombygning af en lang række steder vil have en synergieffekt. Den afledte effekt skyldes konkret:

- De fysiske ombygninger har effekt på det nærliggende vejnet – fx vil fartdæmpning også have en mindre effekt på tilstødende strækninger
- Den massive indsats med mange synlige projekter – samt en målrettet omtale af Gladsaxe Trafiksikkerhedsby i offentligheden – forventes at have en trafiksikkerhedsfremmende effekt på adfærden generelt
- Det tværfaglige samarbejde medfører, at trafiksikkerhed integreres i flere afdelinger
- Udviklingen af nye metoder til udpegning af uheldsbelastede steder – samt projekter rettet mod nogle af stederne – forventes at have en uheldsbesparende effekt

De afledte effekter er vanskelige at estimere nøjagtigt. Da der her er tale om en koncentreret indsats – hvori en reel synergieffekt må påregnes – er det antaget, at de afledte effekter kan være en reduktion af uheld og tilskadekomne på op til 15%.

Samlet effekt

I oversigten over de direkte effekter af Gladsaxe Trafiksikkerhedsby er der overlap mellem nogle af effekterne – det vil sige, at flere delprojekter er rettet mod de samme uheld. Det er antaget, at dette overlap modsvarer af de yderligere afledte effekter.

Den samlede forventede effekt bliver således en reduktion på 230 uheld og 90 tilskadekomne over en 10-årig periode.

Trafiksikkerhed i andre byer

Udover den konkrete uheldsbesparelse er det Gladsaxe Kommunes forventning, at arbejdet med trafiksikkerhed bredes ud på tværs af faglige skel i kommunen. Det medfører en øget fælles fokus og indsats inden for trafiksikkerhed.

Projektet vil medføre viden om effekter af nye typer tiltag. Det vil gøre paletten af konkrete trafiksikkerhedsfremmende tiltag bredere for alle landets kommuner. Endvidere forventer kommunen at kunne præsentere supplerende metoder til udpegning af indsatser, fx ved hjælp af omfattende systematisk trafiksikkerhedsinspektion i byer.

Herudover vil projektet omfatte en afprøvning og evaluering i større skala af nogle af de massetiltag, som indgår i Vejdirektoratets Effektkatalog.

Trafiksikkerhedsbyerne i Danmark giver mulighed for at udvikle og afprøve en række tiltag i stor skala. Og det gør det lettere for alle vejmyndigheder at udpege de tiltag, som kan forventes at have den bedste effekt. Gladsaxe Trafiksikkerhedsby er første skridt på vejen til denne fælles vidensindsamling og -deling.